

Ganni

"Oj! x'hemm Gann, kif aħna? Hawn dalgħodu għal fejn?"

"Hawn aħna Feliċ, kont sa mmur sal-għalqa hemm erba' diljiet niżborhom, għax iż-żmien għadda u kullhadd żabarhom."

"Imbilli; x'tagħmel! għal hemm ukoll jien, suq."

Telqu t-tnejn flimkien.

"Aħna kemm sa ndumu hekk, Gann!", qallu bid-daħka f'fommu Feliċ malli skorrew ftit in-nies, "Kellna bżonn naraw x'nagħmlu—għax hekk ma nagħmlu xejn. Inti hemm kont issok-tajt jew?"

U Ganni wiegħbu: "Huwa dan ma tafx li ssoktajt, sieħeb; mela le? Aħna dalwaqt inkunu lesti taf 'kk Alla jrid." Feliċ daħak f'qalbu u d-daħka siekta nfrxet fuq wiċċu—l-iktar f'għajnejh ileqqu.

Ganni, jew inkella kif kienu jsibuh in-nies tar-raħal, is-Seksuki, kien daqsxejn ta' raġel qasir, qasir, għajnejn ta' gurdien, musta'cc i mqa'cc tin, leħja dejjem friska, maktur abjad marbut f'għonqu—dejjem nadif daqs figla u fuq tiegħu gmielu għad li kien iġġod qrib l-erbghin. Zewġ teftifet tar-raba' kellu u ma kienx iħallas tagħhom għax kien ħallihomlu nannuh; minn uqitejn lanqas kien nieqes, anzi kien hemm min iġġid li kellu erba' soldi gmielhom il-bank. Moħħu kien jilħaqlu wkoll: xi ħaġa għal bejgħ hadd ma kien jiddobba daqsu tagħha. Kien irabbi tigieg, fniek, mogħoż—minn kollox. Issa jbigħ ħaġa, issa oħra; ta' kulljum iġġallem: bil-qtajra l-qtajra timtela l-grajra.

Tista' tgħid li ma kien jonqsu xejn; imma, hi, dik li joqgħod waħdu, dik ma sata' jniżżilha qatt. Sa kemm kien hemm ħutu kollox sew; kienu sejr in ħarir it-tlieta flimkien: Fortun jaqla' sold min-negozju tal-bizzilla, oħtu taħseb issajrilhom xi ħaġa u forsi taħsilhom biċċtejn f'wejjeġ u hu jieħu ħsieb ir-raba' u l-bhejjem. Imma Fortun iżżewweġ, oħtu ħalliethom ukoll u Ganni safa waħdu.

"Dik tgħodd għalik Gann", "Dik bieżla", "Dik imissek tieħu, gifa—it-tifla ta' Gorg il-Qendli, dik għandha flus, Gann."; hekk kienu jgħidulu l-erba' jew ħamest irġiel li kienu ħbieb tiegħu. Hu qatt ma kien imerihom, daqqa jgħidilhom li ma kienx għaż-żwieġ, u mbagħad erħilhom jeħduha miegħu li ma kienx qed iġġidilhom is-sewwa; u xi drabi oħra, biex jehles minnhom ħafif ħafif, "Huwa sewwa" kien iġġidilhom u jħallihom b'daqshekk. Imma hu kellu waħda f'rasu—anqas kienet mill-aġġar, għax Ganni moħħu fl-ajru kien. Mela ma waħħalx f'rasu li t-tifla tal-

Perit tar-raġal tridu. Ma riedx jaġbat hażin kieku ! Mur obsor għax kien dejjem jithakkek ma' huha, u meta kienet tinzel is-seftura tixtri l-haxix minn għandu kien jaġtiha iktar minn haddiehor; haġa li ma kien għamilha qatt qabel. Ganni donnu qatt ma ried juri, imma, sabreċ, ma damux ma saru jafu bil-bieċa n-nies. Imma, kos, in-nies kif issir tafhom hekk malajr l-affarijiet ! Issa hu ma kien qal lil hadd hlief lil Kelina li kienet taġbat iz-zija ta' Yvonne; u kien qalilha biex forsi tgħaddilu kelma. U din mhux biss ma qatgħetlux qalbu, imma qaltlu li n-ne putija tridu; għax siegħa kienet taf tgħaddiha għmielha. Imma, hi, mhux hi biss saret taf; sar jaf kull-hadd: hbiebu sikwit kienu jsemmuhielu. Il-bniedem kif inhu magħmul: ikun jilhaqlu kemm ikun jilhaqlu, għandek issibu debbli f'xi haġa; mhemmx. Ganni li kien jidhirlu li hu sargu u li hadd ma kellu hila jidhak bih—semmilu 'l Yvonne u jsir qisu biċċa tafal tagħmel bih li trid u tbellagħlu kemm trid. Hbiebu ma baqgħux lura lura; meta ma kienx ikollhom x'jaġgħmlu—l-iktar nhar ta' Hadd—kienu jfittxuh huma stess biex jaqbd u d-diskors. Jintasbulek wara l-għatba tal-bieb ta' barra, għad-dell; issa wiehed jiffa' lixkata minn hawn, issa iehor igħidilhom kelma minn hawn u jaġgħmiżhom u huma erħilhom jinqalbu f-art bid-daħk.

"Huwa Ganni qisu gewwa" jgħid wiehed;

"In-nofs lest", ikompli iehor, "Ganni jrid, tad-dar iridu wkoll—issa hi biss baqa' tgħid iva, mhux hekk Gann?"

"U zgur", iwieġeb dan; "aħna issa għas-sajf nirrangaw: għandi din l-intrata magħmilha bil-madum; nixtrilha magna tal-ħjata u ma tkunx sewwa f'tit hawnhekk." Is-Seksuki miskin kien għamilha diġa tiegħu. Anqas tlu. Hbiebu jgħidulu li tridu, zijitha sikwit tgħidlu li aħjar minnu ma kenitx sa ssib, huha li meta sama' bil-bieċa ma daħakx bi f'tit, dejjem jigrri wrajjha issa jgħidlu li tħobbu hafna u issa haġa, iss'oħra. Ganni hi, mela ras daqs qartalla—u anqas kien għadu jkelllem 'il kullhadd għax deherlu li kiber—u dawn li jikbru mbagħad aktarx hekk jigrilhom. Jaħasra! min jogħla hafna sabta kbira jiehu.

Imma għax tgħid, lil Yvonne kien għadu qatt ma kellimha. Forsi kienet tistħi; għad li kienet tħares lejha minn taht meta tiltaqa' miegħu. Dan kien jaħsbu hu. Ma kienx hlief imekkek minn wara bieb il-perit biex forsi jilmahha. Donnu barra minn sessih: fettillu jkellimha. Għand zijitha kienet tiġi kull tant—imma x-xorti qatt ma għenitu; kull meta kienet tiġi hi, hu kien jinzerta jew magħluq id-dar jew inkella l-għalqa; dan kienet tgħidulu Kelina. Hbiebu ma kinux igħidulu xort'oħra: meta kien ikun barra kienu jgħidulu li Yvonne marret fejn id-dar tiegħu, meta kienu jafu li kien id-dar kienu jgħidulu li Yvonne zgur marret f'titxu hdejn l-għalqa tiegħu għax rawha tippassiġ-

ga lejn dawk l-inħawi. U Ganni li qabel kien jidhirli li hu sargu issa sar mazzun jibla' kollox.

Ganni kelma ma kienx jafdaha ma' kullbadd; imma lil Feliċ kien jagħtih imqar qalbu.

"Issa hi xi tgħid? xi tgħid?" kien ighidlu.

"Hi trid żgur hekk: inhiex żgur hawn jien—daqshekk ieħor żgur li trid hi; minn daqshekk 'kk ma tiħux lilek ma tieħu 'l hadd", hawn kien idawwar wiċċu għax ikun sa jinqasam bid-
daħk, u mbagħad,

"kk ma tiħux lilek, soru tmur, oqgħod fuq kliemi Gann."

Ganni dal-kliem kien jinżillu għasel; dritt jibda jobrom il-mustaċċi u jmiss il-beritta.

"Tgħid kif nagħmel, Feliċ" kien ikompli mbagħad, "kif nagħmel u nkellimha—Tridni—għax li tridni naf—imma kieku nixtieq inkellimha għax taf int—bil-ħars biss ma nagħmlu xejn."

"Kollox sew", qallu l-ieħor wara li qagħad jaħsisibha ftit, "ħalli fi ħsiebi Gann; jiena ma' huha ħaġa waħda; naħseb li nirrangaw."

Dak in-nhar stess huha mar fejn Ganni u qallu li Yvonne fil-għaxija kellha tmur tistennieh fis-sqaq ta' wara l-knisja, ftiehem miegħu li kellhom imorru għalih hu u Feliċ, u ħallieh. Dan kien qisu għal ħabta tal-għasar. Minn dak il-ħin Ganni anqas baqa' x'ma għamilx. Inħasel xi darbtejn, reġa' qaxxarha, iż-żarbun li kien libsu darba għat-tieg ta' ħuh giebu jleqq; insomma, nsibek minn hawn u nsibek minn hemm, sa fil-għaxija anqas kien għadu jingħaraf. Feliċ u Dumink, għax hekk kien jismu hu Yvonne, kif sar bejn ħajta dawl u oħra dlam marru għalih. Sabuh jistennihom fil-bieb; qagħdulu wieħed kull naħa u biex ma jagħtux fil-għajn, għaddew minn triq imwarrba. Ganni, iż-żarbun ma kienx imdorri bih, ħabat sa jdejqu għax ma' kull pass li kien imidd iżaqzaq. L-oħrajn mhux ħlief iħarsu lejn xulxin minn taht, u kieku kien hemm xi hadd flihom sewwa kien jinduna li xi ħaġa moħbija kellhom bejniethom.

"Il-lejla taraha daqxejn, Gann" ighidlu wieħed, "Issa tantx tgħajjat taf, għax forsi ttiha xi reġħxa."

"U Ganni hemm bżonn tgħidlu, int ukoll: mela aħna tfal jew."

"Mm hekk jew mhux hekk, Gann? Għid int."

"U żgur"; daqshekk biss kien iwieġeb dan għal kull ma jgħidulu. Ĥsiebu ma kienx hemm; ried ifittex iġgħgel għax kellu mitt sena biex jara ftit 'il Yvonne.

Kelma minn hawn u kelma minn hemm fl-aħħar qabdu t-tarf tas-sqaq.

"Hemm fuq qiegħda Gann, ara. Aħna se noqogħdu nisten-newk hawn."

Ganni tefa' ħarsa tul is-sqaq u deherlu li lemaħħa 'l fuq. Hemm kienet sabreċ, ara kellux ikellimha fl-aħħar! Qalbu bdiet ittektek sitta, sitta.

"Stennewni hawn" qalilhom, u telaq 'il fuq iġġaġġel biż-żarbun iżaqzaq donnu biex jinkih. Il-fanal li soltu dejjem idawwal is-sqaq kien mitfi. Tgħid kien tfiħ ir-riħ? Imma targa' tgħid, riħ ma kienx u l-fanal l-oħra kollha kienu għadhom jixegħlu. Deherlu wkoll li sama' bħal tħaxwix fis-sigar tal-bajtar li kienu jiddendlu, minn fuq il-ħajt; forsi kienu l-grieden jiggieldu fuq l-aħħar bajtra li kien fadal. Izda Yvonne kienet hemm żgur; kienet tidher alavolja fid-dlam. "Kemmi hi sabiħa," jaħseb Ganni bejnu u bejn ruħu; "donnha Anglu minn dawk li jagħmlu fil-festa ma' dwar iz-zuntier tal-knisja. Issa tgħid x'sa ngħidilha?" u jaħseb u jaħseb ma satax isib tarf kif sa jgib il-kliem. Ma diemx jaħsibha! Tqaħqiha minn tarf is-sqaq, u f'daqqa waħda 'bdiet niezla xita ta' bcejjeċ tal-pal tal-bajtar fuq rasu. Is-Seksuki, għall-ewwel ħabat jiftantas; imma ma diemx ma tajru n-nghas għax beda gejj kull qofol! Telaq jigrri kemm jiflaħ 'il barra u deherlu li sama' min jidħak urajh. Feliċ u Dumink ma kinux għadhom f'tarf is-sqaq; kienu ħarbu huma wkoll.

Ganni għadab mhux ftit. L-għada filgħodu kmieni malli fetaħ il-bieb biex jitolqilha gurnata lejn l-għalqa, l-ewwel ma ltaqa' kien ma' Wiżu, ġuvni ħelu, mislut b'xuftejh mirquma.

"X'hemm, Gann", qallu dan; hekk, donnu ma jaf b'xejn.

"Oj; hawn aħna wieġbu l-ieħor" bi tbissima. Mur għidlu lis-Seksuki li l-lejla ta' qabel, Wiżu libes il-libsa ta' Yvonne li kien gieblu ħuha u li flimkien ma' Feliċ u Dumink u erbgħa oħra kien għamillu biċċa bħal dik!

A. CALLEJA

(Student tal-Letteratura)